

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
M. POIARES A MADURE,
predstavljeni 29. junija 2004¹

1. Sodišče je pozvano, naj se opredeli o pritožbi, ki jo je vložil A. Nardone zoper sodbo Sodišča prve stopnje Evropskih skupnosti z dne 26. februarja 2003 v zadevi Nardone proti Komisiji (v nadaljevanju: izpodbijana sodba)², s katero je Sodišče prve stopnje zavrnilo tožbo pritožnika za razglasitev ničnosti odločbe Komisije z dne 20. marca 2000. Komisija je s to odločbo zavrnila zahtevo za dodelitev invalidske pokojnine, ker pritožnik ni izpolnjeval pogojev iz člena 13 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom za uradnike Evropskih skupnosti (v nadaljevanju: Kadrovski predpisi).

2. Ta zadeva je samo navidez preprosta. V resnici pa načenja precej zapletena pravna vprašanja. Med drugim posega na področje poklicnih bolezni, povezanih z azbestom, katerih posebnost in občutljivost so priznale

vse države članice in tudi sama Skupnost³. Za rešitev, ki jo bo sprejelo Sodišče pri preučitvi te pritožbe, bo treba upoštevati posebnost položaja.

I – Pravni in dejanski okvir pritožbe

3. Člen 78(1) Kadrovskih predpisov določa, da „ima uradnik, tako kakor je predvideno v členih od 13 do 16 Priloge VIII, pravico do invalidske pokojnine v primeru popolne trajne invalidnosti, zaradi katere ne more opravljati nalog delovnega mesta v svojem kariernem razredu“. Naslednji odstavek določa, da „če je invalidnost posledica nesreče pri delu ali je povezana z opravljanjem

1 — Jezik izvirnika: portugalsčina.

2 — T-59/01, RecFP, str. I-A-55 in II-323.

3 — Glej zlasti Direktivo Sveta 83/477/EGS z dne 19. septembra 1983 o varstvu delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu (druga posebna direktiva v skladu s členom 8 Direktive 80/1107/EGS) (UL L 263, str. 25), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 91/382/EGS z dne 25. junija 1991 (UL L 206, str. 16), Direktivo Sveta 98/24/ES z dne 7. aprila 1998 o varovanju zdravja in zagotavljanju varnosti delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim dejavnikom pri delu (štirinajsta posebna direktiva v smislu člena 16(1) Direktive 89/391/EGS) (UL L 131, str. 11) in Direktivo 2003/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. marca 2003 (UL 97, str. 48). Na splošno v zvezi s tem glej Bothwell, E., „The Asbestos Problem and the European Economic Community“, *Columbia Journal of Transnational Law*, 1993, str. 205.

uradnikovega dela, če je posledica poklicne bolezni, dejanja v splošno dobro ali tveganja njegovega življenja za rešitev drugega človeka, znaša invalidska pokojnina 70 % uradnikove osnovne plače“. Člen 13 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določa, da ima „ob upoštevanju določb člena 1(1) uradnik, mlajši od 65 let, ki ga invalidska komisija kadar koli v času pridobivanja pokojninskih pravic spozna za popolnega trajnega invalida, kar mu onemogoča opravljati naloge delovnega mesta v njegovem kariernem razredu in mora zato prenehati delo v Skupnostih, ves čas trajanja take nezmožnosti pravico do invalidske pokojnine, kakor določa člen 78 Kadrovskih predpisov“.

z daljšo izpostavljenostjo azbestu v času zaposlitve pri Komisiji. Komisija je to zahtevo zavrnila z odločbo z dne 20. marca 2000 (v nadaljevanju: izpodbijana odločba).

5. A. Nardone je na podlagi člena 90(2) Kadrovskih predpisov vložil pritožbo zoper to odločbo. Po implicitni zavrnitvi te pritožbe je vložil tožbo za razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe.

6. Ta tožba je bila zavrnjena z izpodbijano sodbo. Potem ko je Sodišče prve stopnje v točki 14 te sodbe ugotovilo, da je tožba vložena zoper izpodbijano odločbo in ne zoper odločbo z dne 26. oktobra 1981, s katero je Komisija sprejela odpoved pritožnika, je tožbo razglasilo za dopustno. Vendar pa je po vsebini zavrnilo vse navedene razloge za razglasitev ničnosti.

4. A. Nardone je začel z delom pri Visoki oblasti ESPJ leta 1963. Leta 1971 je nastopil službo pri Komisiji, kjer je delal kot vodja ključavničarske delavnice v kletni etaži in nato v visokem pritličju stavbe Berlaymont v Bruslju (Belgija). Leta 1981 je dal odpoved in trdi, da mu od takrat njegovo zdravstveno stanje ni več omogočalo opravljanja kakršne koli poklicne dejavnosti. 18. novembra 1999 je na podlagi člena 90(1) Kadrovskih predpisov vložil zahtevo za dodelitev invalidske pokojnine zaradi poklicne bolezni. Pritožnik je v svoji zahtevi navedel obolenja, povezana

7. Sodišče prve stopnje sprva navaja, da se ni treba opredeliti o uporabi splošnih načel prava, na katera se sklicuje pritožnik, ker ta ni vložil ugovora nezakonitosti ustreznih določb Kadrovskih predpisov. V zvezi s tem prav tako ugotavlja, da je Komisija zavrnila zahtevo za dodelitev invalidske pokojnine zaradi razlogov, ki jih je na kratko, vendar jasno pojasnila, in ki so povezani z okoliščino, da pravni pogoji v zvezi z upravnim statusom in ne zdravstvenim stanjem prito-

žnika, določeni v Kadrovskih predpisih in v njihovi Prilogi VIII, očitno niso bili izpolnjeni. V teh okoliščinah Sodišče prve stopnje zavrača tožbeni razlog glede zlorabe po oblastil.

8. Vendar pa Sodišče prve stopnje vseeno meni, da je treba preveriti, ali je Komisija v izpodbijani odločbi pravilno uporabila ustrezne določbe Kadrovskih predpisov. V zvezi s tem sklepa, da pogoji za začetek postopka za ugotovitev invalidnosti niso izpolnjeni. Na eni strani ugotavlja, da pritožnik, ki je odpoved dal leta 1981 in zahtevo za dodelitev invalidske pokojnine vložil leta 1999, ne more izpolnjevati pogoja, v skladu s katerim se lahko postopek za ugotovitev invalidnosti začne samo za uradnika, ki mora prenehati opravljati svoje naloge, ker jih ne more več opravljati zaradi invalidnosti. Na drugi strani je nesporno, da pritožnik, ki je odpoved dal leta 1981, ni mogel izpolnjevati drugega od pogojev, določenih v Kadrovskih predpisih, v skladu s katerim mora zadevni uradnik pridobivati pokojninske pravice, da bi se lahko zanj začel postopek za ugotovitev invalidnosti.

9. V podporo pritožbi pritožnik navaja dva pritožbena razloga, ki se nanašata na napačno presojo obeh pogojev, ki po mnenju Sodišča prve stopnje dajeta pravico do začetka postopka za ugotovitev invalidnosti.

10. Pred presojo pritožbe je treba opomniti, da se spor nanaša na odločbo o začetku postopka za ugotovitev invalidnosti in ne na dokončno odločbo o dodelitvi pokojnine. Čeprav Kadrovski predpisi uradno ne razlikujejo med tema odločbama, ki sta povezani, pa za odločbi veljajo različni pogoji. Kadrovski predpisi so zasnovani tako, da je odločba o začetku postopka za ugotovitev invalidnosti ločena od odločbe, ki uradniku priznava invalidsko pokojnino. Komisija se najprej odloči, ali bo sklicala invalidsko komisijo, ki izda mnenje, na podlagi katerega bo Komisija sprejela odločitev o dodelitvi pokojnine. V tem okviru je predložitev zadeve posebni komisiji, sestavljeni iz zdravstvenih strokovnjakov, ukrep za preučitev primera, ki je običajno potreben na zahtevnem področju, kjer so potrebne znanstvene presoje, in katerega cilj je omogočiti upravnemu organu, da sprejme odločitev ob popolnem poznavanju dejstev⁴.

II – Presoja pritožbenih razlogov

11. Bistveno vprašanje, ki se postavlja s to pritožbo, je, ali lahko uradnik, žrtev poklicne

⁴ — V zvezi z invalidsko komisijo glej člene od 7 do 9 Priloge II h Kadrovskim predpisom. Kar zadeva prosto presojo, ki jo ima navedena komisija pri preučitvi pritožnikovega primera, glej zlasti sodbo z dne 21. maja 1981 v zadevi Morbelli proti Komisiji (156/80, Recueil, str. 1357). Kar zadeva razdelitev pristojnosti med navedeno komisijo in upravo, glej zlasti sodbo z dne 21. januarja 1987 v zadevi Rienzi proti Komisiji (76/84, Recueil, str. 315, točke od 8 do 12).

bolezni, zaradi katere po prenehanju delovnega razmerja ne more opravljati nobene nove dejavnosti, uveljavlja svoje pravice iz Kadrovskih predpisov do pridobitve invalidske pokojnine v času, ko vzroki njegove bolezni postanejo očitni. V tej zadevi se zdi, da pravni razmisleki nasprotujejo tej možnosti. Izpodbijana sodba vsaj navidez strogo uporablja določbe Kadrovskih predpisov. Poleg tega se zdi, da temelji na jasni sodni praksi Sodišča in Sodišča prve stopnje na tem področju. V podporo svojemu sklepanju se Sodišče prve stopnje sklicuje zlasti na sodbo Sodišča z dne 17. maja 1984 v zadevi Bähr proti Komisiji⁵ in svojo sodbo z dne 3. junija 1999 v zadevi Coussios proti Komisiji⁶, ki sledi načelom, ki jih je oblikovalo Sodišče.

12. Ta zadeva ima torej dva vidika. Opredeliti se je treba hkrati glede razlage sodne prakse Sodišča in glede uporabe določb Kadrovskih predpisov v posebnih okoliščinah, kot se obravnavajo v tem primeru. Težava v tej zadevi je v tem, da sodna praksa in Kadrovski predpisi niso bili zasnovani tako, da bi odločali o takih okoliščinah⁷.

5 — 12/83, Recueil, str. 2155.

6 — T-295/97, RecFP, str. I-A-103 in II-577.

7 — „Neque leges senatus consulta ita scribi possunt, ut omnes casus qui quandoque inciderint comprehendantur.“ Noben zakon ne more biti napisan tako, da bi lahko zajemal vse primere, ki bi se lahko kadar koli zgodili (Julij, *Digeste*, I.3, 3–10).

A – Prvi pritožbeni razlog

13. V prvem pritožbenem razlogu se pritožnik sklicuje na protislovje med izpodbijano sodbo in sodno prakso Sodišča. Sodišče prve stopnje po krivici ni upoštevalo možnosti, da mu da pravico do začetka postopka za ugotovitev invalidnosti, ko je vložil zahtevo za to. Napačno naj bi razložilo pogoj, ki ga je Sodišče oblikovalo v zvezi s tem.

14. Kadrovski predpisi določajo pogoje za dodelitev invalidske pokojnine. Vendar pa ne navajajo izrecno pogojev, pod katerimi je mogoče začeti postopek za ugotovitev invalidnosti na podlagi člena 78. Ker se je Sodišče moralo opredeliti o tem, je v sodbi Bähr proti Komisiji razglasilo⁸:

„Iz nedvoumnega besedila člena 13 Priloge VIII, ki v skladu s členom 78 določa pogoje, pod katerimi imajo uradniki pravico do invalidske pokojnine, izhaja, da so lahko le uradniki, ki morajo prenehati opravljati svoje naloge, ker jih ne morejo več opravljati zaradi invalidnosti, stranke v postopku za ugotovitev invalidnosti.“

8 — Navedena v opombi 5, točki 12 in 13.

Iz tega sledi, da uradnik, ki mu je delovno razmerje že pred leti prenehalo in ki je zbolel za boleznijo, zaradi katere ne bi več mogel, če bi še vedno bil v delovnem razmerju, opravljati dela, nima zgolj iz tega razloga pravice zahtevati začetka postopka za ugotovitev invalidnosti.“

15. V točkah 31 in 32 izpodbijane sodbe se je Sodišče prve stopnje oprlo prav na to sodno prakso. Zato mu ni bilo težko ugotoviti, da je bil pritožnik, ki je odpoved dal leta 1981 in zahtevo za dodelitev invalidske pokojnine vložil leta 1999, v dejanskem stanju, ki ga opisuje Sodišče. Na podlagi tega seveda sklepa, da prvi pogoj za dodelitev ni izpolnjen.

16. Dejansko je nesporno, da je A. Nardone zahtevo vložil po prekinitvi delovnega razmerja. Toda ali iz tega izhaja, da Komisija upravičeno meni, da je v položaju nekdanjega uradnika, ki je zbolel za boleznijo, zaradi katere ne bi več mogel, če bi še vedno bil v delovnem razmerju, opravljati dela? Zdi se, da Sodišče prve stopnje v svojem sklepanju priznava, da začetek postopka za ugotovitev invalidnosti preprečuje samo vložitev zahteve po prenehanju aktivne službe.

17. Vendar pa to ni pravi pomen sodne prakse Sodišča. Zdi se mi, da se je v zgoraj navedeni sodbi Bähr proti Komisiji Sodišče

omejilo na to, da je izpeljalo pogoj za začetek postopka za ugotovitev invalidnosti iz pogoja za dodelitev invalidske pokojnine, ki ga določajo Kadrovski predpisi. Postopek za ugotovitev invalidnosti se lahko začne samo, če je mogoče ugotoviti, da invalidnost in opravljanje službe pri Skupnostih sovpadata, iz česar izhaja trajna nezmožnost za nadaljnje opravljanje dela. V posebnem okviru zahteve za pokojnino zaradi poklicne bolezni sovpadanje ne zadostuje; dokazati je treba tudi vzročno zvezo. Dokazati je treba, da je „bilo opravljanje dela glavni ali prevladujoči vzrok za nastanek bolezni ali poslabšanje obstoječe bolezni“⁹. Zato je očitno, da navajanje „naknadnega dejstva“, ki ni nastalo v času in na kraju opravljanja poklicne dejavnosti in torej ni povezano s to dejavnostjo, ne more privedi do začetka postopka za ugotovitev invalidnosti. Če ni mogoče ugotoviti povezave med opravljanjem dela in invalidnostjo, postopka za ugotovitev invalidnosti ni treba začeti.

18. Zato bo treba zapoznele zahteve za začetek tega postopka na splošno zavrnil, ne toliko zato, ker so zapoznele, ampak ker je zaradi njihove zapoznelosti vzpostavitev vzročne zveze med invalidnostjo in poklicno dejavnostjo neverjetna. Dejansko se predpostavljata, da se zapozneta zahteva nanaša na

9 — Sklepni predlogi generalnega pravobranilca Roemerja v zadevi Velozzi proti Komisiji (sodba z dne 13. julija 1972, 29/71, Recueil, str. 513, str. 524). V zvezi s tem glej tudi sodbo z dne 4. oktobra 1991 v zadevi Komisija proti Gill (C-185/90 P, Recueil, str. 4779, I-4779, točka 17), v kateri Sodišče nasprotno določa, da mora uradnik dokazati vzročno povezavo med boleznijo ali njenim poslabšanjem in opravljanjem dela pri Skupnostih, da se ugotovi obstoj poklicne bolezni v smislu člena 78(2) Kadrovskih predpisov.

dejstvo, ki je nastalo po opravljanju dela in ni povezano s tem. Ker taka zahteva očitno ne more izpolnjevati pogoja za dodelitev invalidske pokojnine, se upravičeno šteje za popolnoma neutemeljeno.

nih obolenj ni mogoče šteti za preprosta dejstva, ki so nastala po službovanju in niso povezana z njim¹². Če je pritožnik zahtevo vložil leta 1999, tega ni storil zato, ker bi takrat zbolel za novo boleznijo, kot bi morda izhajalo iz sklepanja Sodišča prve stopnje v točki 32 izpodbijane sodbe, ampak zato, ker je poklicno naravo obolenj, za katerimi trpi že dolgo, mogoče diagnosticirati in priznati šele zadnjih nekaj let.

19. Vendar pa se pritožnik v naši zadevi ne sklicuje na „naknadno dejstvo“. Opira se na „nove elemente“, ki so se, kar zadeva naravo njegovih obolenj, pokazali po prenehanju delovnega razmerja. Poudariti moramo, da je poklicni izvor nekaterih boleznij, za katerimi je zbolel pritožnik, Komisija že priznala v okviru postopka, določenega v členu 73 Kadrovskih predpisov, v zvezi z dodelitvijo odškodnine v primeru invalidnosti, povezane s poklicno boleznijo¹⁰. Seveda je nesporno, da se ta postopka razlikujeta, saj priznanje invalidnosti na podlagi člena 73 nikakor ne vpliva na pravico do začetka postopka za ugotovitev invalidnosti na podlagi člena 78 Kadrovskih predpisov¹¹. To priznanje pa vseeno zadostuje za ugotovitev, da zatrjeva-

20. Res je, da Sodišče prve stopnje priznava, da bi bilo primerno razlikovati med trenutkom vložitve zahteve za začetek postopka in trenutkom nastanka boleznij. V točkah od 35 do 42 izpodbijane sodbe to stori v primeru, ki ga Sodišče obravnava v zgoraj navedeni sodbi Bähr proti Komisiji. Vendar pa se izkaže, da je bila ta sodba izdana v popolnoma drugačnih okoliščinah od teh, ki so predmet te tožbe. Poleg tega je sklepanje Sodišča v navedeni zadevi tesno povezano z okoliščinami primera. Zato se je treba vprašati, ali ne bi moralo Sodišča prve stopnje zaradi spremenjenih okoliščin opustiti navedenega sklepanja.

10 — To jasno izhaja iz sodbe Sodišča prve stopnje z dne 15. decembra 1999 v zadevi Nardone proti Komisiji (T-27/98, RecFP, str. I-A-267 in II-1293, točka 11), v kateri je odločalo o odločbi Komisije, temelječi na členu 73 Kadrovskih predpisov, in moralo razsoditi o enakih dejanskih okoliščinah kot v tem primeru. Naj spomnim, da so boleznij, povezane z izpostavljenostjo azbestu, kot sta azbestoza in mezoteliom, vključene na seznam, določen s Priporočilom Komisije z dne 19. septembra 2003 o evropskem seznamu poklicnih boleznij (UL L 238, str. 28).

11 — Na podlagi člena 25 Pravilnika o zavarovanju uradnikov Evropskih skupnosti proti tveganjem nezgode in poklicne boleznij, priznanje popolne ali delne trajne invalidnosti na podlagi člena 73 Kadrovskih predpisov in tega pravilnika nikakor ne vpliva na uporabo člena 78 Kadrovskih predpisov in obratno“. V zvezi s tem glej sodbo z dne 24. oktobra 1996 v zadevi Komisija proti Royale belge (C-76/95, Recueil, str. I-5501, točka 86).

21. V zgoraj navedeni sodbi Bähr proti Komisiji sta bili navedeni dve različni dejstvi,

12 — V zvezi s tem je Sodišče razsodilo, da „ni veljavnega razloga, da bi menili, da mora imeti pojem poklicne boleznij drugačno vsebino, odvisno od tega, ali gre za pravice do invalidske pokojnine zaradi poklicne boleznij v smislu člena 78 Kadrovskih predpisov ali za zavarovanje proti tveganjem poklicne boleznij v smislu člena 73 Kadrovskih predpisov (sodba Komisija proti Gill, navedena v opombi 9, točka 14).

prvo je sovpadalo z opravljanjem dela, drugo, zaradi katerega naj bi uradnik postal nesposoben za delo, je nastopilo po tem. Vprašati se je torej bilo treba, ali med tema dejstvoma obstaja povezava. Če bi bilo mogoče dokazati, da je bila druga kap, ki je povzročila nesposobnost za delo, posledica prve, ki je bila povezana z delom, ki ga je uradnik opravljal, bi bilo mogoče ugotoviti vzročno zvezo med nezmožnostjo za delo in opravljanjem dela. Na podlagi tega bi bilo logično priznati možnost, da se začne postopek za ugotovitev invalidnosti. V takem primeru je kontinuiteta med obema boleznima omogočila ugotovitev vzročne zveze med invalidnostjo in opravljanjem dela.

da bo upoštevalo posebnost položaja. V svoji sodbi priznava odstopanje od pravila, v skladu s katerim upravi po uradni dolžnosti ni treba določiti vzroka invalidnosti¹⁴. Tako, „če je ugotovljeno, da obstaja neposredna in takojšnja zveza med invalidnostjo, ki je nazadnje prizadela uradnika, in zdravstvenim stanjem v trenutku prenehanja delovnega razmerja“, Sodišče meni, da „mora Komisija preveriti, ali je bilo zdravstveno stanje pritožnika v času, ko je izrazil željo po prenehanju delovnega razmerja, tako, da bi lahko še naprej opravljal delo, če bi se odločil, da ne zaključi službovanja v Skupnostih“¹⁵. Če Komisija ne bi izpolnila te obveznosti, bi lahko razglasili nezakonitost odločbe o zavrnitvi sklica invalidske komisije.

22. Navedba takega „trajajočega dejstva“ je po mnenju generalnega pravobranilca Verlorena van Themaata lahko v celoti upravičila odstopanje od pravila Kadrovske predpisov, v skladu s katerim se lahko invalidska pokojnina dodeli samo, če mora zadevni uradnik prenehati delo v Skupnostih. Tako je sklepal, da „če bi bilo mogoče dokazati vzročno zvezo med drugo in prvo kapjo in če ne bi bilo tako dolgega presledka med obema kapema, bi bilo morda nesmiselno pripisati tako resne posledice stavku v določbi v Prilogi [mora zato prenehati z delom v Skupnostih]“¹³. Na podlagi teh sklepnih predlogov se je Sodišče odločilo,

23. Čeprav Sodišče prve stopnje v točki 36 izpodbijane sodbe priznava, da „se okoliščine v zadevi, ki so privedle do sodbe Bähr proti Komisiji, zelo razlikujejo od okoliščin v tem primeru“, se je odločilo, da bo za zadevo, ki mu je predložena, uporabilo enako analizo: raziskati, ali bi v času odpovedi pritožnika Komisija morala sklicati invalidsko komisijo. Nato sklepa, da dejstvo, da niti Komisija niti pritožnik nista bila seznanjena z dejanskim zdravstvenim stanjem uradnika v času njegove odpovedi leta 1981, Komisijo oprošča vsake obveznosti, da skliče invalidsko komisijo.

13 — Sklepni predlogi v zadevi Bähr proti Komisiji, navedeni v opombi 5.

14 — To pravilo jasno izhaja iz sodbe z dne 12. januarja 1983 v zadevi K. proti Svetu (257/81, Recueil, str. 1, točka 12).

15 — Sodba Bähr proti Komisiji, navedena v opombi 5, točki 15 in 16. Poudarek dodan.

24. Ta sklep je presenetljiv. Jasno je, da A. Nardone ni v podobnem položaju kot g. Bähr. Ta se je skliceval, kot pojasnjuje Sodišče prve stopnje v točki 41 izpodbijane sodbe, na obstoj „resnega in trajnega dejstva“, dobro opredeljeno bolezen, posledice katere je mogoče v nekaterih primerih predvideti. A. Nardone pa se sklicuje na obstoj poklicnih obolenj, katerih prava narava se pokaže šele pozneje. Medtem ko se je g. Bähr opiral na *dejstvo s trajnimi učinki*, opredeljivimi že od začetka, pa se A. Nardone sklicuje na *nov element*, ki naknadno pokaže obstoj obolenj, povezanih z opravljanjem dela. V tej zadevi leta 1981 ni bilo mogoče z gotovostjo predpostavljati, da se bo pojavila invalidnost, neposredno povezana z zdravstvenim stanjem pritožnika v času odpovedi delovnega razmerja. Vendar iz tega ne sledi, da taka povezava ni obstajala. Toda v primeru bolezni, katere narava in učinki se pokažejo šele po dolgi inkubacijski dobi, se lahko ta povezava ugotovi šele naknadno. V takem primeru je prava narava bolezni, za katero je zbolel uradnik, lahko znana šele po prvih simptomih obolenja, ki povzročata invalidnost.

25. Pomembno je jasno razlikovati med nastankom bolezni, to je trenutkom, ko oseba zboli, in popolno manifestacijo bolezni, to je trenutkom, ko se pokažejo vsi učinki in se zadevna oseba seznanj z njenim vzrokom. Naj spomnim, da v tem primeru pritožnik v času opravljanja svojega dela ni bil seznanjen s prisotnostjo azbesta in posledicami izpostavljenosti temu proizvodu.

V času prenehanja delovnega razmerja torej ni mogel vzpostaviti povezave med to izpostavljenostjo in obolenji, za katerimi je očitno že trpel.

26. V teh okoliščinah je težava, ki se obravnava v tem sporu, drugačna kot v zgoraj navedeni sodbi Bähr proti Komisiji. V tej zadevi ne gre za to, ali Komisija ni izpolnila ene od svojih obveznosti, ker po uradni dolžnosti ni sklicala invalidske komisije *v času*, ko je pritožnik izrazil namen, da prekine delovno razmerje. Na eni strani je Sodišče prve stopnje v točki 14 izpodbijane sodbe jasno navedlo, da odločba z dne 26. oktobra 1981, s katero je Komisija sprejela odpoved pritožnika, ni predmet te zadeve. Na drugi strani je nesporno, da vsaka napačna opustitev Komisije v zvezi s tem, če domnevamo, da bi jo bilo mogoče dokazati, spada v področje nepogodbene odgovornosti Skupnosti in ne na področje dodelitve invalidske pokojnine. Zato je edino vprašanje v tem primeru, ali je postopek še vedno mogoče začeti na zahtevo zainteresirane osebe *v času*, ko je bolezen priznana.

27. Pravilo, v skladu s katerim postopka ni mogoče začeti, razen če je bila zahteva vložena pred prenehanjem delovnega razmerja, je razumljivo v primeru „nezgod“,

povezanih z delom. Take so bile okoliščine, o katerih je Sodišče prve stopnje moralo razsoditi v zgoraj navedeni sodbi Coussios proti Komisiji. V tem primeru je Sodišče prve stopnje zavrnilo tožbo zoper zavrnitev dodelitve invalidske pokojnine, ker bi lahko tožnik vložil zahtevo, ko je bil še v delovnem razmerju¹⁶. To pravilo je sprejemljivo tudi v primeru „trajajočega dejstva“, ki ima predvidljive posledice in je neposredno povezano z zdravstvenim stanjem uradnika ob prenehanju delovnega razmerja, pri čemer je Komisija dolžna pravočasno odstopiti zadevo invalidski komisiji. To je pomen zgoraj navedene sodbe Bähr proti Komisiji. Vendar pa to pravilo ni več ustrezno v posebnih okoliščinah, kot se obravnavajo v tem primeru.

28. V tem primeru bi bila zahteva, da Komisija ali uradnik predloži zahtevo, preden uradnik prekine delovno razmerje, *pogoj, ki ga ni mogoče izpolniti*. S tem bi ta postopek postal nedostopen za uradnike, ki trpijo za degenerativnimi obolenji, kot so ta, zatrjevana v tem primeru. Morebitna neseznanjenost uradnikov z njihovim stanjem pred prenehanjem delovnega razmerja jim preprečuje uveljavljanje pokojninskih pravic

16 — Poudariti je treba, da je v tej zadevi tožeča stranka Komisiji predložila izjavo o nezgodi, ki se je zgodila 26. oktobra 1993, ko je bila še v delovnem razmerju, in na podlagi katere je dobila odškodnino v skladu s členom 73 Kadrovskih predpisov. Šele po tej določbi o dodelitvi pa je vložila zahtevo za invalidsko pokojnino na podlagi člena 78 Kadrovskih predpisov, ki je temeljila na istih dejstvih, čeprav je bila vložena skoraj štiri leta po prenehanju delovnega razmerja.

ob popolnem poznavanju dejstev. Po prenehanju delovnega razmerja jim sistematična zavrnitev sklica invalidske komisije s strani Komisije odvzame vsako možnost, da bi dokazali svoje resnično stanje.

29. Tak rezultat ni sprejemljiv. Ni se mogoče sklicevati na to, tako kot se je Sodišče prve stopnje v točki 41 izpodbijane sodbe, da pritožnik sam leta 1981 ni bil seznanjen s posledicami vdihavanja takega prahu na njegovo zdravje in da je taka neseznanjenost trajala do leta 1992. Če sledimo temu sklepanju, bi moral pritožnik, da bi imel pravico do začetka postopka za ugotovitev invalidnosti, pristati na to, da ostane v službi pri Komisiji tako dolgo, dokler bolezen ne bi bila priznana, četudi ne bi bil sposoben opravljati dela. Zaradi take trditve je pritožnik dejansko kaznovan dvakrat: za predčasno odpoved delovnega razmerja iz zdravstvenih razlogov in tako, da v nobenem primeru ne more uveljavljati svojih pokojninskih pravic. Pritožniku ni mogoče očitati pomanjkanja znanja, ki ga ni mogel imeti. Nevednost obeh strani v času službovanja ne bi smela preiti v kazen za eno od teh strani. Ne glede na vprašanje resničnosti zatrjevane invalidnosti

je težko razumeti, da bi lahko pritožnika v takih okoliščinah prikrajšali za postopek preučitve njegovega primera.

30. Na podlagi tega sklepam, da je Sodišče prve stopnje zmotno uporabilo pravo s tem, ko je napačno razložilo sodno prakso Sodišča brez upoštevanja različnih okoliščin, v katerih je ta bila izdana in v katerih jo je treba uporabljati. Iz tega sledi, da je treba prvemu pritožbenemu razlogu ugoditi.

B – Drugi pritožbeni razlog

31. Z drugim pritožbenim razlogom pritožnik izpodbija način, kako je Sodišče prve stopnje uporabilo člen 13 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom. Zlasti meni, da je Sodišče prve stopnje krivično razsodilo, da v času vložitve zahteve ni pridobival pokojninskih pravic.

32. V točki 33 izpodbijane sodbe Sodišče prve stopnje namreč navaja, da mora v skladu s členom 13 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom uradnik, ki zahteva dodelitev invalidske pokojnine, med drugim

pridobivati pokojninske pravice v trenutku, ko ga invalidska komisija spozna za popolnega trajnega invalida. Vendar pa pritožnik meni, da bi bilo treba upoštevati dajatev za delno invalidnost, priznano v skladu s členom 73 Kadrovskih predpisov. To bi zadostovalo za dokaz, da je treba ponovno preučiti njegov upravni status, zlasti v smislu, da bi se obnovile njegove pokojninske pravice.

33. Ta trditev je nepomembna. Ni dvoma, da je pokojnina iz člena 13 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom v zvezi s „pokojninskimi pravicami“ starostna pokojnina¹⁷. Vendar pa, kot trdi Komisija, se dajatev iz člena 73 Kadrovskih predpisov ne upošteva pri izračunu starostne pokojnine, kakor je določeno v členih 2 in 3 navedene priloge. Iz tega sledi, da na podlagi prejemanja te dajatve ni mogoče šteti, da je pritožnik pridobival pokojninske pravice v času, ko je vložil zahtevo za dodelitev invalidske pokojnine.

¹⁷ – V zvezi je treba navesti, da novi Kadrovski predpisi za uradnike Evropskih skupnosti, ki izhajajo iz Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 723/2004 z dne 22. marca 2004 o spremembi Kadrovskih predpisov za uradnike Evropskih skupnosti in pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev Evropskih skupnosti (UL L 124, str. 1) opredeljujejo podporo, izplačano na podlagi njihovega člena 78, kot „invalidnino“ in ne več kot „invalidsko pokojnino“. Vseeno pa naslov Priloge VIII „Pojninski sistem“ ostaja nespremenjen.

34. V okviru preučitve tega pritožbenega razloga se je vseeno treba vprašati, ali je Sodišče prve stopnje „pogoj“, določen na podlagi člena 13 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, upravičeno štel za pogoj, ki preprečuje začetek postopka za ugotovitev invalidnosti v tem primeru.

35. Člen 78 Kadrovskih v členih od 13 do 16 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom jasno določa pogoje za dodelitev pokojnine. Zato je treba določiti natančen pomen navedbe iz člena 13, v skladu s katero se uradniku invalidnost lahko prizna samo v obdobju, ko pridobiva pokojninske pravice. Smisel obstoja take navedbe je jasen: preprečila naj bi kakršno koli kopičenje pri uveljavljanju pravic iz pokojninskih sistemov. Zakonodajalec je upravičeno menil, da nekdanji uradnik, ki že koristi pokojninske pravice v obliki starostne pokojnine, ne more koristiti druge pokojnine, katere edini cilj je predvsem zagotoviti nadomestilo dohodka v primeru potrebe. V teh okoliščinah je treba sporno navedbo v členu 13 razumeti kot zgolj omejitev kroga upravičencev do invalidske pokojnine. Vendar je Komisija v drugih okoliščinah priznala, da če je bistveni pogoj, ki ga določajo Kadrovski predpisi za dodelitev invalidske pokojnine, izpolnjen brez nevarnosti kopičenja pokojnin, se ni treba držati besedila člena 13 Priloge VIII h

Kadrovskim predpisom¹⁸. V istem smislu je Corte costituzionale (Italija) razsodilo, da zakon ne more delavcem odreči pravice do invalidske pokojnine, četudi bi bila zahteva za tako pokojnino vložena po zakonski upokojitveni starosti, ker obstajajo primeri, v katerih taki delavci še ne bi bili upravičeni do starostne pokojnine¹⁹.

36. Nепremišljeno bi bilo, če bi to navedbo iz člena 13 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom šteli za kaj več kot pravilo o nekopičenju. Naj spomnim, da je ta določba vključena v Prilogo VIII h Kadrovskim predpisom v zvezi s „pokojninskim sistemom“. Sklicevanje v členu 78 Kadrovskih predpisov na to določbo je torej treba razlagati, ne kot da določa nov pogoj poleg bistvenih pogojev za invalidsko pokojnino, določenih v Kadrovskih predpisih, ampak samo kot način izvajanja pravice, ki jo zagotavljajo Kadrovski predpisi. Navedeni člen 13 je v tem pogledu samo izjema. Četudi bi bili pogoji za dodelitev invalidske pokojnine izpolnjeni, ta ne bo izplačana, če zadevni uradnik že prejema starostno pokojnino.

18 — V odgovoru v zadevi Becker proti Računskemu sodišču (sodba Sodišča prve stopnje z dne 12. junija 2002, T-9/01, RecFP, str. I-A-79 in II-379) Komisija pojasnjuje, da je bila v primeru uradnika na dopustu iz osebnih razlogov v smislu člena 40(3) Kadrovskih predpisov pripravljena začeti postopek za ugotovitev invalidnosti, čeprav ta uradnik ni pridobil novih pravic do starostne pokojnine. Razlog za ta pristop v tem primeru je bil, da zadevni uradnik ni bil v položaju „nekdanjega uradnika“, ki prejema starostno pokojnino. Po njenem mnenju imajo določbe Kadrovskih predpisov v tem posebnem primeru prednost pred navedbo iz člena 13 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.

19 — Odločba z dne 25. marca 1988, št. 436, objavljena v *Giurisprudenza Costituzionale*, 1988, str. 1978.

37. V vsakem primeru cilj člena 13 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ne more biti omejitev člena 78 Kadrovskih predpisov. Sodišče je že razsodilo, da določba iz Priloge ne sme biti taka, da izniči polni učinek glavne določbe, na katero se navezuje²⁰. V drugem okviru poudarja, da roki, določeni v Prilogi, niso obvezni, ampak so samo pravila dobrega upravljanja²¹. To vrsto sodne prakse je mogoče uporabiti v tem primeru. Zato menim, da navedena Priloga VIII ne more zakonito pomeniti nepreklicne ovire za odprtje pravice do pokojnine, če je ugotovljeno, da je pogoj za dodelitev, ki ga določajo Kadrovski predpisi, lahko izpolnjen. Edini stvarni pogoj za dodelitev pokojnine na podlagi člena 78 Kadrovskih predpisov je ugotovitev vzročne zveze med popolno trajno invalidnostjo in opravljanjem dela.

38. V tem primeru je priznано, da pritožnik ne kopiči pravic iz pokojninskih sistemov. Nedvomno je imel v času, ko je prekinil delovno razmerje, pravico do odpravnine, določene v členu 12 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom. Vendar pa ta odpravnina ni enaka invalidski pokojnini, ki je leta 1981 zaradi že navedenih razlogov v nobenem primeru ni mogel zahtevati.

20 — V zvezi s tem glej sodbo z dne 8. marca 2001 v zadevi Jauch (C-215/99, Recueil, str. I-1901, točke od 20 do 22) in sklepne predloge generalnega pravobranilca Alberja v tej zadevi, točki 62 in 63.

21 — Sodba z dne 27. novembra 2001 v zadevi Z proti Parlamentu (C-270/99 P, Recueil, str. I-9197, točka 21).

39. Člen 13 Kadrovskih predpisov ima samo omejen stvarni pomen v obliki izjeme. Njegov glavni cilj je določiti postopkovne pogoje za pravico do invalidske pokojnine. V zvezi s tem določa, da se lahko invalidska pokojnina dodeli šele po koncu posebnega postopka, s katerim se prizna nezmožnost uradnika za nadaljnje opravljanje dela. Iz navedenega člena 13 izhaja, da je v tem postopku invalidska komisija edina pristojna za zdravniške ugotovitve²².

40. Iz tega lahko torej sklepamo, da mora biti postopek tak, da zagotovi učinkovitost in varstvo pravice, ki jo zagotavljajo Kadrovski predpisi. Pravica se lahko uveljavlja samo, če obstaja sredstvo za njeno varstvo (*Ubi jus, ibi remedium*). To je drugi smisel obstoja postopkovnih pravil: ta pravila ne služijo samo za ugotovitev dejstev, ki morajo olajšati odločitev, ampak tudi za to, da zagotovijo varstvo, to je možnost za vsakega imetnika pravice, da razpolaga z njo in jo uveljavlja.

41. V teh okoliščinah je popolnoma razumljivo *na splošno* meniti, da se mora priznanje invalidnosti kronološko ujemati z obdobjem aktivne službe. Ta postopkovni sistem je v

22 — Sodba K. proti Svetu, navedena v opombi 14, točka 11.

skladu s pravilom dobrega upravljanja. Na eni strani je jasno, da je vzročna zveza lažje ugotoviti, če se postopek začne med obdobjem aktivne službe. Na drugi strani pa uveljavljanje te pravice ne more biti časovno neomejeno. To narekujejo zahteve pravne varnosti in varstva javnega interesa.

42. Vendar se je treba prepričati, ali je pravico do pridobitve invalidske pokojnine mogoče uresničevati. Ni mogoče sprejeti, da je že popolnoma izčrpana, preden jo je sploh bilo mogoče uresničevati. To pa je posledica, h kateri neizogibno pelje sklepanje Sodišča prve stopnje. S tem, ko v takem primeru prepove sklic invalidske komisije po prenehanju aktivne službe, v celoti onemogoči uresničevanje pravice, ki jo podeljujejo Kadrovske predpisi²³. Zaradi tega ne verjamem, da je mogoče ta postopkovni sistem ohraniti v primeru, kot je ta, v katerem se lahko bolezen, ki se je pojavila v času opravljanja dela in je pripeljala do popolne nezmožnosti za delo, prizna šele po prenehanju aktivne službe.

43. Pogoj v zvezi z „obdobjem, v katerem [uradnik] pridobiva pokojninske pravice“ ne velja za odločilnega, kadar se mora na primer invalidska komisija zaradi nepredvidenih

zamud, ki jih ni mogoče pripisati uradniku, sestati več kot šest let po zahtevi za razglasitev invalidnosti, vloženi med opravljanjem dela²⁴. Bilo bi nelogično in nepravilno, če ne bi dovolili časovnega razmika med obravnavo zahteve in nastankom bolezni v primerih, v katerih se vzročna zveza lahko z gotovostjo ugotovi šele po koncu inkubacijske dobe po prenehanju delovnega razmerja. To ne pomeni, da mora biti rok za sklic invalidske komisije časovno neomejen. Toda obstaja razumen rok, ki začne teči s priznanjem bolezni in njene poklicne narave in v katerem bi morale biti mogoče zahtevati tako pokojnino. Drugače bi bilo uveljavljanje posamezne pravice odvisno samo od dobre volje uprave, kar bi med uradniki, ki uživajo enake pravice, ustvarilo neenakosti na podlagi narave njihovih bolezni.

44. Zato menim, da se v okoliščinah, kot se obravnavajo v tem primeru, pogoji iz Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ne smejo razlagati tako, da pritožniku odvzemajo pravico, da zahteva začetek postopka za ugotovitev invalidnosti zaradi poklicne bolezni.

23 — V zvezi s tem glej točko 26 teh sklepnih predlogov.

24 — Tak je bil zlasti primer, priznan v sodbi Sodišča prve stopnje z dne 6. aprila 1990 v zadevi Gill proti Komisiji (T-43/89, Recueil, str. II-173, točka 7).

45. Z napačno razlago določb Kadrovskih predpisov v okoliščinah, kot se obravnavajo v tem primeru, je Sodišče prve stopnje zmotno uporabilo pravo. Iz tega sledi, da je treba ugoditi tudi drugemu pritožbenemu razlogu.

invalidske pokojnine, povezane s poklicno boleznijo: obveznost, da uradnik prekine delo, ne da bi bila natančno določena oblika te prekinitve, in ustrezno priznanje popolne trajne invalidnosti s strani posebne komisije. Pri uporabi in razlagi teh pogojev je treba najti ravnovesje med, na eni strani, varstvom pravic uradnikov iz Kadrovskih predpisov ter, na drugi strani, zahtevami pravne varnosti in varstva (zlasti finančnih) interesov Skupnosti. Za tako ravnovesje je treba omejiti možnost za začetek postopkov za ugotovitev invalidnosti.

III – Analiza tožbe

46. V skladu s členom 61(1) Statuta Sodišča lahko Sodišče v primeru razveljavitve odločbe Sodišča prve stopnje samo dokončno odloči o sporu, če to dovoljuje stanje postopka. V tem primeru se mi zdi zmotna uporaba prava s strani Sodišča prve stopnje zlahka popravljiva. Sodišče mora torej dokončno odločiti o pritožbenih razlogih, ki jih je Sodišče prve stopnje zavrnilo v razveljavljenih delih svoje sodbe.

49. V vsakem primeru je stvar Komisije, da v okoliščinah vsakega primera presodi pogoje takega ravnovesja. Vendar pa je v pristojnosti Sodišča, da preveri, ali je bila presoja Komisije v „razumnih mejah“ in ali svojega pooblastila ni uporabila „na očitno nepravilen način“²⁵. Preveriti mora zlasti, ali ni Komisija s svojimi odločitvami kršila jamstva Kadrovskih predpisov, pravice, ki jih varuje pravni red Skupnosti, in načela dobrega upravljanja.

47. S temi različnimi pritožbenimi razlogi pritožnik zatrjuje, da bi moralo biti v okoliščinah tega primera mogoče dodeliti invalidsko pokojnino nekdanjemu uradniku ne glede na dejstvo, da je odpovedal službo.

50. Na splošno je nedvomno v skladu s Kadrovskimi predpisi in temi načeli, da se

48. Spomniti je treba, da Kadrovski predpisi določajo dva ločena pogoja za dodelitev

²⁵ — Sodba z dne 3. aprila 2003 v zadevi Parlament proti Samperu (C-277/01 P, Recueil, str. I-3019, točka 35).

pravica do začetka postopka omeji na zahtevo, ki jo uradnik vloži pred prenehanjem delovnega razmerja. Vendar pa se mi zdi v okoliščinah, ki izhajajo iz priznanja bolezni, povezanih z azbestom, nujno, da se zahteva lahko vloži po prenehanju delovnega razmerja. Tako rešitev po mojem mnenju podpirata dve vrsti razlogov.

51. Prvič, položaj teh uradnikov se nanaša na temeljno pravico do dostopa do socialnovarstvenih dajatev, ki zagotavljajo zaščito v primerih, kot so bolezen, nezgode pri delu, odvisnost ali starost, in tudi v primeru izgube zaposlitve. Ta pravica izhaja iz člena 12 Evropske socialne listine iz leta 1961 in točke 10 Listine Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev iz leta 1989, na kateri se izrecno sklicuje člen 136 ES. To pravico trenutno določa člen 34 Listine o temeljnih pravicah Evropske unije²⁶. Čeprav še nima zavezujočih pravnih učinkov, lahko priznamo, da ta listina kljub temu služi kot pojasnilo in referenčno merilo za pravice, ki jih jamči pravni red Skupnosti²⁷. Cilj člena 78 Kadrovskih predpisov je ravno organizirati tako varstvo v okviru evropske javne službe.

52. V notranjem pravu držav članic obstaja upoštevanja vredna sodna praksa Corte costituzionale, v skladu s katero je zakon, ki določa, da invalidske pokojnine ni mogoče dobiti, če je zahteva vložena po zakonski upokojitveni starosti, v nasprotju s členom 38 italijanske ustave, ki varuje pravico delavcev do sredstev za preživetje v primeru bolezni²⁸. V istem smislu nacionalne zakonodaje na splošno določajo rok zastaranja, ki omogoča, da se zahteva za invalidsko pokojnino vloži po prenehanju aktivne službe. Zgodilo se je tudi že, da so bile v primeru invalidnosti, povezane z azbestom, uvedene posebne zakonodajne določbe, ki so obnovile pravice do dajatev in pokojnin²⁹.

53. Nedvomno v tej zadevi ne gre za izpodbijanje veljavnosti Kadrovskih predpisov. Vendar obstoj pravice do varstva v primeru invalidnosti ne bi smel biti brez posledic za razlago njihovih določb. Brez dvoma je tu treba uporabiti načelo skladne razlage³⁰. V skladu s tem načelom je treba določbe v zvezi z invalidskim pokojninskim sistemom razlagati čim bolj skladno z določbo Kadrov-

26 — UL 2000, C 364, str. 1.

27 — V zvezi s tem glej točko 28 sklepnih predlogov generalnega pravobranilca Tizzana v zadevi BÉCTU (sodba z dne 26. junija 2001, C-173/99, Recueil, str. I-4881) ter točki 82 in 83 sklepnih predlogov generalnega pravobranilca Légerja v zadevi Svet proti Hautali (sodba z dne 6. decembra 2001, C-353/99 P, Recueil, str. I-9565).

28 — Odločba, navedena v opombi 19.

29 — Tako je v Franciji zakon 98-1194 o financiranju socialne varnosti za leto 1999 z dne 23. decembra 1998, kakor je bil spremenjen z zakonom 2001-1246 (JORF, 26.12.2001, str. 20552), v členu 40 določal obnovitev pravic do dajatev in nadomestil za socialno varnost za žrtve bolezni, povezane z azbestom, ne da bi zanje veljal rok zastaranja.

30 — Gre za eno od najbolj značilnih načel razlage sodne prakse Skupnosti (glej na primer sodbo z dne 10. septembra 1996 v zadevi Komisija proti Nemčiji, C-61/94, Recueil, str. I-3989, točka 52).

skih predpisov, ki naj bi jo izvajale, in s temeljnimi pravicami, ki jih štiti pravni red Skupnosti³¹. Iz tega sledi, da si mora Komisija prizadevati, da zahteve za napotitev zadeve na invalidsko komisijo obravnava ob upoštevanju cilja, ki si ga prizadeva doseči člen 78 Kadrovskih predpisov, ki je zagotoviti pravico do nadomestila dohodka v obliki invalidske pokojnine v primeru potrebe³². Vendar pa se zdi, da je v izpodbijani odločbi Komisija dala prednost razlagi postopkovnih pravil, ki onemogoča uveljavljanje pravice, ki jo podeljujejo Kadrovski predpisi. S tem ko je Komisija prepovedala sklic invalidske komisije v času, ko je bila vložena zahteva, je storila napako pri razlagi določb Kadrovskih predpisov.

mente, ki lahko vplivajo na njegovo odločitev, in pri tem upošteva ne samo interes službe, ampak tudi interes zadevnega uradnika³³. Iz tega izhaja, da mora Komisija zlasti pomagati pri ugotovitvi resničnega položaja članov svojega osebja³⁴. Vendar pa v tem primeru uprava pri preučitvi spisa ni upoštevala okoliščin primera. Ugotoviti je treba, da izpodbijana odločba ne navaja niti okoliščine, povezane z veliko izpostavljenostjo azbestnemu prahu, na katero se sklicuje pritožnik v svoji zahtevi, niti zveze, ki naj bi obstajala med ugotovljeno invalidnostjo in njegovim zdravstvenim stanjem v času, ko je prekinil delovno razmerje, kakor izhaja iz zdravniškega poročila, priloženega k zahtevi. Iz tega poročila je Komisija upoštevala samo navedbo „trenutno“ obstoječe invalidnosti in sklenila, da pogojev iz Kadrovskih predpisov ni mogoče izpolniti.

54. Drugič, institucije Skupnosti zavezuje dolžna skrbnost, ki zahteva, naj skrbno preučijo primere posameznikov, o katerih morajo odločiti. Iz sodne prakse Sodišča izhaja, da „pojem dolžne skrbnosti uprave izraža ravnovesje pravic in obveznosti, ki so ga vzpostavili Kadrovski predpisi v odnosih med javno oblastjo in javnimi uslužbenci. To ravnovesje zlasti pomeni, da kadar odloča o položaju uradnika, organ upošteva vse ele-

55. V takih okoliščinah ni obstajalo nič, kar bi preprečevalo začetek postopka za ugotovitev invalidnosti, ko so bili narava in učinki bolezni dokončno priznani, ampak je ravno nasprotno vse kazalo na potrebo, da se tak začetek omogoči. V tem primeru so zakonite zahteve pravne varnosti in splošni interesi ohranjeni, če se zahteva vložijo v „razumnem

31 — Po analogiji glej sodbo z dne 29. junija 1995 v zadevi Španija proti Komisiji (C-135/93, Recueil, str. I-1651, točka 37).

32 — O cilju člena 78 Kadrovskih predpisov glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 27. junija 2000 v zadevi Plug proti Komisiji (T-47/97, RecFP, str. I-A-119 in II-527, točka 73).

33 — Sodba z dne 29. junija 1994 v zadevi Klinke proti Komisiji (C-298/93 P, Recueil, str. I-3009, točka 38).

34 — Glej tudi člen 24 Kadrovskih predpisov, ki za Skupnosti določa obveznost pomoči njihovim uslužbencem.

roku“ po datumu, ko je bila bolezen prvič diagnosticirana³⁵.

56. Podredno si obravnavo zasluži še zadnje vprašanje. Ali je treba sklepati, da je Komisija upravičeno zavrnila pritožniku pravico, da zahteva invalidsko pokojnino, ker naj bi ta, kot je trdila Komisija na obravnavi, imel na razpolago druga sredstva za preživljanje, zlasti zaradi zdravstvenega zavarovanja, ki ga zagotavlja člen 73 Kadrovskih predpisov³⁶, in še drugo pravno sredstvo prek odškodninske tožbe, vložene na podlagi člena 236 Pogodbe³⁷? To trditev je treba zavrniti v obeh delih. Prvič, iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je kapital, pridobljen na podlagi člena 73 Kadrovskih predpisov, odškodnina, ki ni niti enakovredna pokojnini, dodeljeni na podlagi člena 78 Kadrovskih predpisov, niti nezdržljiva z njo.³⁸ Drugič, biti mora

popolnoma jasno, da dodelitve invalidnine ni mogoče primerjati z odškodnino niti po namenu niti po učinkih. Na eni strani ta predpostavlja ugotovitev kršitve prava Skupnosti s strani Komisije. Na drugi strani je Sodišče razsodilo, da odškodnina, pridobljena na podlagi sistema zavarovanja, ki ga določajo Kadrovski predpisi, načeloma ne more izključiti dodelitve odškodnine na podlagi splošnega prava o odgovornosti. V sodbi z dne 8. oktobra 1986 v zadevi Leussink in drugi proti Komisiji je načeloma priznalo „pravico uradnika in njegovih družinskih članov, da zahtevajo dodatno odškodnino, če je institucija odgovorna za nezgodo po splošnem pravu in če dajatve v skladu s Kadrovskimi predpisi ne zadostujejo za zagotovitev polnega povračila utrpele škode“³⁹. V praksi Sodišče izključuje samo možnost, da bi to načelo lahko privedlo do dvojne odškodnine za isto škodo⁴⁰.

35 — Pojem „razumni rok“ se je pojavil že v okviru Pravilnika o zavarovanju uradnikov Evropskih skupnosti proti tveganjem nezgode in poklicne bolezni, sprejetega na podlagi člena 73 Kadrovskih predpisov. Člen 17(1) tega pravilnika določa, da „mora uradnik, ki zahteva uporabo tega pravilnika zaradi poklicne bolezni, upravi institucije, ki ji pripada, predložiti izjavo v razumnem roku po začetku bolezni ali datumu, ko je bila bolezen prvič diagnosticirana. To izjavo lahko predloži uradnik ali nekdanji uradnik, če se bolezen, ki je domnevno poklicnega izvora, manifestira po dokončnem prenehanju delovnega razmerja.“ Podoben pojem je znan tudi iz sodne prakse Sodišča, ki je moralo razsoditi o težavah z roki, ki jih Pogodba ne rešuje (glej na primer sodbo z dne 11. decembra 1973 v zadevi Lorenz, 120/73, Recueil, str. 1471, točka 4).

36 — V zvezi s tem glej sodbo Nardone proti Komisiji, navedeno v opombi 10.

37 — Pritožnik je na tej podlagi vložil tožbo pred Sodiščem prve stopnje (Nardone proti Komisiji, T-57/99). Vendar pa je bila ta zadeva prekinjena v pričakovanju odločb, ki jih mora Komisija sprejeti na podlagi sodbe Nardone proti Komisiji, navedene v opombi 10.

38 — Glej zlasti sodbo K. proti Svetu, navedeno v opombi 14, točka 10.

57. Iz vseh zgoraj navedenih ugotovitev izhaja, da izpodbijana odločba očitno izhaja iz napačne razlage pri uporabi ustreznih določb Kadrovskih predpisov. Zato je treba razveljaviti odločbo Komisije, ki zavrača začetek postopka za ugotovitev invalidnosti na podlagi člena 78 Kadrovskih predpisov, ki ga je zahteval pritožnik.

39 — 169/83 in 136/84, Recueil, str. 2801, točka 13.

40 — Sodba z dne 9. septembra 1999 v zadevi Lucaccioni proti Komisiji (C-257/98 P, Recueil, str. I-5251, točka 21).

IV – Predlog

58. Iz teh razlogov menim, da je treba ugoditi pritožbenima razlogoma in posledično razglasiti ničnost sodbe Sodišča prve stopnje Evropskih skupnosti z dne 26. februarja 2003 v zadevi Nardone proti Komisiji (T-59/01).

59. Poleg tega Sodišču, ki vsebinsko odloča, predlagam, naj:

- razglasi ničnost odločbe Komisije Evropskih skupnosti z dne 20. marca 1998 v zvezi z dodelitvijo invalidske pokojnine v prid pritožnika;

- Komisiji naloži plačilo stroškov obeh postopkov.